

Hiperbaryczne centra DAN Europe - Serbia

Centra hiperbaryczne na całym świecie, na których polega DAN Europe w razie wypadków nurkowych, zostały wybrane ze względu na wyjątkowe cechy techniczne, wyszkolenie ich personelu medycznego i dostępność 24 godziny na dobę.

Rozpoczynamy ten przegląd od Serbii, gdzie Prof. Alessandro Marroni udał się ostatnio by koordynować organizację 38 kongresu [European Underwater and Baromedical Society \(EUBS\)](#) (Europejskie Stowarzyszenie Podwodne i Baromedyczne) i ósmego Dnia DAN, które to wydarzenia mają mieć wspólnie miejsce w Belgradzie, w dniach 11-16 września 2012.

Serbia przedstawia ważne ogniwo łączące wschodnią i zachodnią Europę. Jest umiejscowiona w centrum półwyspu Bałkańskiego, w południowowschodniej części kontynentu europejskiego.

Północna część Serbii graniczy z Europą centralną, ale ze względu na położenie i klimat, może być zaliczana ze wszystkich praktycznych względów do regionu Morza Śródziemnego. Belgrad, stolica Serbii jest jednym z najstarszych miast w Europie.

Strategicznie położony u zbiegu dwóch rzek: Savy i Dunaju and Danube, jest znana na świecie jako "Brama na Bałkany" i "Drzwi do Europy środkowej".

Trzy centra hiperbaryczne sieci DAN Europe, którymi zarządza Centrum Medycyny Hiperbarycznej są umieszczone w Baniza, w Instytucie Ortopedycznym, w Belgradzie, na wydziale Histofizjologii Polikliniki Uniwersytetu i w ośrodku spa w miejscowości Banja. Mile Zaric może być uznany deus ex machina serbskiej baromedycyny. W 1993 roku postanowił przyspieszyć rozwój medycyny hiperbarycznej w swoim kraju poprzez uruchomienie wieloosobowych komór z dużymi możliwościami terapeutycznymi.

Mile Zaric jest inżynierem mechanikiem i właścicielem firmy w przemyśle tworzyw sztucznych. Wynałazł specjalne uszczelnienia i system podnośników pneumatycznych, na które to wynalazki posiada patenty. A przy tym jest ekspertem w zakresie nurkowania i stąd pochodziła jego wiedza o możliwościach oferowanych przez medycynę hiperbaryczną w lecznictwie.

To wszystko działo się wkrótce po wojnie, z wieloma rannymi ludźmi, dotkniętych urazami i amputacjami, zagrożonymi infekcjami ze względu na embargo, które utrudniało dostęp do leków.

W tych warunkach terapia hiperbaryczna mogła na pewno pomóc. Mile Zaric kupił wieloosobową komorę Comex i rozpoczął swoją działalność, bardziej humanitarną niż komercyjną. Wtedy w 1994 roku współpraca z Dr. Nicola Dekleva dała duży impuls do rozwoju medycyny hiperbarycznej, gdy udało się zorganizować sympozjum z udziałem osób o międzynarodowej renomie. W sympozjum wzięło udział ponad 400 lekarzy z całej Serbii. W tym samym roku pierwsze centrum hiperbaryczne zostało otwarte w szpitalu ortopedycznym w Baniza. Ośrodek ten w 1996 roku został objęty programem sponsoringu przez Narodowy Fundusz Ubezpieczeniowy.

Od tego momentu była to ciężka praca, aż do 1997 roku, gdy została utworzona Szkoła Baromedycyny na wydziale medycznym [Uniwersytetu Belgradzkiego](#) Międzynarodowym koordynatorem tej szkoły jest Prof. Alessandro Marroni. Początkowo studenci szkoły, którzy już mieli stopnie naukowe z medycyny, pochodzili z Serbii i Czarnogóry, ale w planach była międzynarodowa działalność. Na nieszczęście, wojna gwałtownie przerwała działalność szkoły, która nie była w stanie w pełni wznowić działalności aż do 2007 roku. Ale tym razem miała w pełni międzynarodowy charakter, do czego dążono już od początku działalności.

udentom z Serbii towarzyszyli studenci z Macedonii, Grecji, Turcji i Bułgarii. Międzynarodowy system e-learningowy jest współdzielony z Uniwersytetem Stellenbosch z Południowej Afryki.

W międzyczasie, Centrum Hiperbaryczne w Baniza pracowało przez całą dobę, mając ponad 60 pacjentów dziennie. Drugie centrum hiperbaryczne było bardzo potrzebne i zostało utworzone w Belgradzie w 2008 roku na wydziale histofizjologii uniwersyteckiej polikliniki.

Trzecie centrum hiperbaryczne zostało otwarte rok temu w Banja, a w 2012 zostanie otwarte czwarte. "Dużo pracowaliśmy nad rozwojem medycyny hiperbarycznej w Serbii, poprzez Szkołę Baromedycyny, zjazdy i kursy czy nawet wydając specjalny magazyn - Mile Zaric mówi z dumą - To dlatego lekarze są tak chętni do współpracy, bo wiedzą, jak ważna jest medycyna hiperbaryczna. W wielu krajach jesteśmy świadkami słabego stanu tego działu medycyny, głównie ze względu na ignorancję w tym zakresie, zarówno u lekarzy medycyny ogólnej jak i specjalistów wszystkich stopni."

Panie Zaric, jak pańskie nurkowanie doprowadziło pana do medycyny hiperbarycznej?

Zacząłem nurkować, gdy miałem 16 lat. Chodziło o łowienie ryb. Gdy miałem 22 lata kupiłem reduktor, butlę i kompresor. Z wykształcenia jestem inżynierem i nigdy nie miałem zamiaru zrobić z medycyny hiperbarycznej nowego źródła dochodu. Zamiast tego postanowiłem użyć jej by pomóc moim rodakom, którzy przeszli amputacje podczas wojny i często cierpieli na infekcje, w związku z embargo na leki.

Jakie rodzaje komór używa Pan w swoich centrach hiperbarycznych?

W Belgradzie mamy 12 osobową komorę Hau. W Baniza używamy 13 osobowej komory Comex i 12 osobowej komory hipo- i hiperbarycznej komory Haux, a w Banja - 12 osobową komorę Haux. Centra mają również jednoosobowe komory które są używane w prostych przypadkach lub gdy pacjenci preferują indywidualne leczenie (np. sportowcy).

Mamy również mobilną komorę hiperbaryczną, która jest obecnie w południowej Serbii przy granicy z Macedonią.

Do celów eksperymentów laboratoryjnych i badań używamy dwóch małych komór hiperbarycznych, które udostępnił Instytut Fizjologii Uniwersytetu Belgradzkiego Centrum Medycyny Hiperbarycznej.

Czy macie wielu pacjentów?

We wszystkich trzech centrach mamy codziennie 300 pacjentów.

Jakie są najczęściej spotykane przypadki?

W 70% przypadków mamy do czynienia z patologiami związanymi z komplikacjami wynikającymi z cukrzycy. Dalej mamy, w porządku ważności: infekcje, gangrenę, choroby dekompresyjne, zatrucie tlenkiem węgla. W ramach eksperymentów i całkowicie bezpłatnie oferujemy terapię hiperbaryczną dzieciom autystycznym i tym z mózgowym porażeniem dziecięcym. Rezultaty uzyskane do tej pory z leczenia ponad 50 dzieci autystycznych są bardzo zachęcające. Rodzice zgłaszają stały progres.

Jak wiele osób pracuje w twoich trzech centrach hiperbarycznych?

Obecnie zatrudniamy 55 osób, z czego 12 to lekarze. Wkrótce będziemy mieli techników specjalistów i pielęgniarki ze Szkoły Baromedycyny.

A kiedy będzie zorganizowany kolejny międzynarodowy kurs w Szkole Baromedycyny?

Zapewne po kongresie EUBS, który odbędzie się w Belgradzie we wrześniu 2012.

Czy często kontaktują się z wami nurkowie?

Na szczęście nie mamy wielu wypadków nurkowych, ale nurkowie pojawiają się w centrach nurkowych w celu zrobienia testów tolerancji na ciśnienie i tlen. Jest to bezpłatna usługa, wystarczy bezpośrednio skontaktować się z centrum hiperbarycznym.

EUBS Meeting & DAN Divers Day to be held next September in Belgrade

The 38th Annual Scientific Meeting of the European Underwater and Baromedical Society (EUBS) will take place in Belgrade (Serbia), from September 11-16, 2012. We invite you to visit the EUBS 2012 website. There you can check the preliminary programme and register for the meeting.

We also invite you to the 8th DAN DIVERS DAY, a recreational diving medicine symposium and a EUBS meeting satellite event. Participation is free of charge.

Baromedycyna w Serbii

Serbia jest bardzo zaawansowanym ośrodkiem baromedycyny od 1969 roku, gdy powstało wojskowe centrum baromedycyny w Splicie, i od 1974 roku, w cywilnym aspekcie, gdy w Belgradzie powstała komora Dr. Nicola Dekleva. W ciągu kilku następnych lat powstały komory w Centrum Medycyny Hiperbarycznej (używane przez DAN Europe) w Belgradzie, Baniza i Banja.

Obecnie jest 9 działających centrów baromedycznych w Serbii. Osiem z nich jest cywilnych i jeden ośrodek należący do wojska. Cztery centra mają komory wieloosobowe (w tym ta wojskowa), pozostałe są wyposażone w jednoosobowe komory. Tylko pięć centrów jest zlokalizowanych na terenie szpitali.